Lietas arhīva Nr. CA-1433-22/35
ECLI:LV:RAT:2022:1021.C33406320.22.S

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Rīgā 2022.gada 21.oktobrī

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija:
tiesnese referente Sandra Krūmiņa,
tiesnese Dzintra Zvaigznekalna-Žagare,
tiesnesis Arnis Dundurs,
izskatīja rakstveida procesā civillietu Lietuvas Republikā reģistrētās UAB "/Nosaukums A/" prasībā pret maksātnespējīgo SIA "/Nosaukums B/" par naudas līdzekļu atzīšanu par prasītājai piederošu mantu un naudas piedziņu sakarā ar prasītājas apelācijas sūdzību par Rīgas rajona tiesas 2022.gada 18.marta spriedumu.

A p r a k s t o š ā d a ļ a

[1] Starp Lietuvas Republikā reģistrēto UAB "/Nosaukums A/" kā pakalpojuma sniedzēju un SIA "/Nosaukums B/" kā klientu 2017.gada 13.novembrī noslēgts sadarbības līgums par pievienotās vērtības nodokļa (turpmāk – PVN) atgūšanu no ārvalstīm (turpmāk – Sadarbības līgums), kas paredz, ka pakalpojuma sniedzējs sniedz finansēšanas pakalpojumus – atmaksā klientam vai pārskaita citai klienta norādītajai juridiskajai personai no ārvalstīm atgūstamo PVN, ieturot komisijas maksu, un iegūst prasījuma tiesības finansētās summas apmērā pret attiecīgo valstu nodokļu administrācijām par PVN atmaksu.

Starp UAB "/Nosaukums A/", SIA "/Nosaukums B/" un Lietuvas Republikā reģistrēto UAB "/Nosaukums C/" 2017.gada 13.novembrī noslēgts trīspusējs līgums (turpmāk – Trīspusējs līgums), kas paredz, ka pakalpojuma sniedzējs no Sadarbības līguma izrietošos naudas līdzekļus pārskaita nevis klientam, bet tās līgumpartnerim UAB "/Nosaukums C/", lai dzēstu klienta parādus par saņemtajām precēm un pakalpojumiem.

SIA "/Nosaukums B/" 2018.gada 2.augustā nosūtījusi UAB "/Nosaukums A/" iesniegumu, ar kuru lūgusi veikt ātro finansēšanas pakalpojumu – pārskaitīt UAB "/Nosaukums C/" naudas summu 87 380,61 EUR, ko sastāda no vairākām valstīm atgūstamais PVN par 2018.gada III ceturkšņa darījumiem, t.sk. no Francijas nodokļu administrācijas atgūstamais PVN 66 177,41 EUR.

UAB "/Nosaukums A/" 2018.gada 3.augustā pēc komisijas maksas ieturēšanas ir pārskaitījusi UAB "/Nosaukums C/" naudas summu 82 107,28 EUR.

UAB "/Nosaukums A/" 2018.gada 4.oktobrī ir vērsusies Francijas nodokļu administrācijā ar lūgumu atmaksāt PVN 111 903,67 EUR saistībā ar SIA "/Nosaukums B/" darījumiem Francijā 2018.gada III ceturksnī, t.sk. PVN 66 177,41 EUR.

Ar Rīgas rajona tiesas 2019.gada 18.janvāra spriedumu pasludināts SIA "/Nosaukums B/" maksātnespējas process.

Francijas nodokļu administrācija ar 2019.gada 10.maija e-pasta vēstuli informējusi, ka atmaksājamais PVN 111 903,67 EUR 2019.gada 24.aprīlī ir pārskaitīts uz SIA "/Nosaukums B/" norēķinu kontu.

[2] UAB "/Nosaukums A/" 2019.gada 18.decembrī cēlusi tiesā prasību pret maksātnespējīgo SIA "/Nosaukums B/" (turpmāk – MSIA "/Nosaukums B/"), ar kuru lūgts atzīt naudas līdzekļus 66 177,41 EUR vērtībā par prasītājai kā trešajai personai piederošu mantu un piedzīt no atbildētājas minēto naudas summu.

[2.1] Prasītāja prasības pieteikumā atsaukusies uz Maksātnespējas likuma 94.panta pirmo, otro daļu, Civillikuma 2369.–2392.pantu un prasību pamatojusi ar šādiem apstākļiem.

Atbildētājai nebija tiesību saņemt no Francijas nodokļu administrācijas naudu 66 177,41 EUR, jo tā PVN atmaksas prasījumu bija nodevusi prasītājai. Prasītājai ar 2018.gada 3.augustu, kad tā minēto naudas summu atbildētājas uzdevumā ir pārskaitījusi UAB "/Nosaukums C/", ir radušās prasījuma tiesības par naudas atgūšanu un īpašuma tiesības uz atgūstamajiem naudas līdzekļiem. Minētie naudas līdzekļi ir nonākuši atbildētājas mantā bez jebkāda tiesiska pamata.

Naudas līdzekļi 66 177,41 EUR vērtībā uzskatāmi par prasītājai kā trešajai personai piederošu mantu, kas atrodas parādnieka valdījumā vai turējumā Maksātnespējas likuma 94.panta izpratnē.

Tā kā atbildētāja joprojām naudu prasītājai nav atgriezusi, tā piedzenama ar tiesas spriedumu.

[2.2] Prasības pieteikumā ietverts pieteikums par UAB "/Nosaukums C/" kā trešās personas pieaicināšanu lietā.

[3] MSIA "/Nosaukums B/" administratore savā rakstveida paskaidrojumā prasību nav atzinusi, norādot šādus iebildumus.

[3.1] Tulkojot Maksātnespējas likuma 92., 93., 94.pantu, secināms, ka naudas līdzekļi maksātnespējas procesā var tikt uzskatīti tikai par parādnieka mantu, izņemot Maksātnespējas likuma 94.panta ceturtajā daļā noteikto gadījumu (finanšu līdzekļi vai finanšu instrumenti, kas, pamatojoties uz finanšu nodrošinājuma līgumu, izmantoti par nodrošinājumu finanšu saistību izpildei).

No Maksātnespējas likuma 65.panta 4.punkta izriet, ka trešajām personām piederošas mantas sastāvs ir konstatējams uz parādnieka maksātnespējas procesa pasludināšanas brīdi. Uz maksātnespējas procesa pasludināšanas brīdi parādnieka bankas kontā, kurā Francijas nodokļu administrācija vēlāk ieskaitījusi atmaksāto PVN, nebija naudas līdzekļu. Naudas līdzekļi vispār nav identificējami, līdz ar to nav iespējams konstatēt, ka kontā atrodas tieši tie naudas līdzekļi, kas saņemti no Francijas nodokļu administrācijas.

Strīdus naudas līdzekļi ir uzskatāmi par atgūto naudu Maksātnespējas likuma 93.panta pirmās daļas 1.punkta izpratnē, jo tie ir nonākuši parādnieka mantas sastāvā maksātnespējas procesa laikā, pamatojoties uz prasījuma tiesībām pret Francijas nodokļu administrāciju. Naudas atgūšanai bija tiesisks pamats, jo parādniece pirms maksātnespējas procesa pasludināšanas bija veikusi darījumus Francijā un tai bija tiesības prasīt PVN atmaksu.

Prasītāja faktiski ir ieguvusi mantiski novērtējamas prasījuma tiesības, kas varēja tikt realizētas, Maksātnespējas likumā noteiktā kārtībā iesniedzot maksātnespējas procesa administratorei kreditora prasījumu. Prasītāja ir nokavējusi termiņus kreditora prasījuma pieteikšanai, līdz ar to ir zaudējusi

šādas savas tiesības un nevar vairs iegūt kreditora statusu.

[4] Ar Rīgas rajona tiesas 2022.gada 18.marta spriedumu UAB "/Nosaukums A/" prasība pilnīgi noraidīta.

Spriedumā norādīti šādi argumenti.

[4.1] Ar Francijas nodokļu administrācijas 2019.gada 10.maija vēstuli apstiprinās, ka Francijas nodokļu administrācija PVN atmaksu tieši atbildētājai veikusi 2019.gada 24.aprīlī, tātad pēc atbildētājas maksātnespējas procesa pasludināšanas.

Izvērtējot lietai pievienotā Sadarbības līguma 4.4.punktu, Trīspusējo līgumu, UAB "/Nosaukums C/" apstiprinājumu par naudas summas 82 107,28 EUR saņemšanu 2018.gada 3.augustā un pušu paskaidrojumus, secināms, ka prasītāja ir ieguvusi prasījuma tiesības par PVN 66 177,41 EUR atgūšanu no Francijas nodokļu administrācijas, ko tā ir realizējusi, 2018.gada 4.augustā iesniedzot Francijas nodokļu administrācijā attiecīgu pieprasījumu.

Tā kā Francijas nodokļu administrācija atmaksājamo PVN 66 177,41 EUR ir pārskaitījusi tieši atbildētājai, prasītājai bija radušās prasījuma tiesības pret atbildētāju, ko tā varēja realizēt, iesniedzot maksātnespējas procesa administratorei attiecīgu kreditora prasījumu.

Saskaņā ar Maksātnespējas likuma 73.panta pirmo, otro daļu kreditora prasījums varēja tikt iesniegts līdz 2019.gada 21.februārim (mēneša laikā no dienas, kas maksātnespējas reģistrā izdarīts ieraksts par parādnieka maksātnespējas procesa pasludināšanu), bet ne vēlāk kā līdz 2019.gada 21.jūlijam.

Prasītāja nav pierādījusi, ka tā Maksātnespējas likumā noteiktajā kārtībā un termiņā ir pieteikusi kreditora prasījumu atbildētājas maksātnespējas procesa administratorei. Kā izriet no prasītājas paskaidrojumiem un lietai pievienotajiem dokumentiem, prasītāja par strīdus summas pārskaitīšanu atbildētājai uzzinājusi 2019.gada 10.maijā, kad vēl bija iespējams pieteikt kreditora prasījumu.

Ņemot vērā minēto, pamatojoties uz Maksātnespējas likuma 73.panta otro daļu, ir pamats secinājumam, ka prasītāja ir zaudējusi kreditora statusu un savas prasījuma tiesības pret atbildētāju, kas ir viens no pamatiem prasības noraidīšanai.

[4.2] Maksātnespējas procesa administratore pamatoti norādījusi, ka naudas līdzekļi juridiskās personas maksātnespējas procesā var tikt uzskatīti par trešajām personām piederošu mantu vienīgi Maksātnespējas likuma 94.panta ceturtajā daļā paredzētajā gadījumā. Likumā nav noteikts, ka par trešajām personām piederošu mantu ir atzīstami naudas līdzekļi, kas iekļauti parādnieka mantā juridiskās personas maksātnespējas procesa laikā, pamatojoties uz prasījuma tiesībām pret trešajām personām, kas ir otrs pamats prasības noraidīšanai.

[4.3] Lietā ir konstatējams, ka atbildētājai bija tiesisks pamats naudas līdzekļu saņemšanai no Francijas nodokļu administrācijas, jo atbildētāja pirms tās maksātnespējas procesa pasludināšanas ir veikusi darījumus, kuru rezultātā izveidojusies nodokļa pārmaksa.

Pušu savstarpējās tiesiskās attiecības bija risināmas pušu noslēgtā līguma 4.5.punktā noteiktajā kārtībā un ievērojot faktu, ka ir pasludināts atbildētājas maksātnespējas process.

[5] UAB "/Nosaukums A/" iesniegusi apelācijas sūdzību, ar kuru pārsūdzējusi pirmās instances tiesas spriedumu pilnā apjomā.

Apelācijas sūdzībā norādīti šādi iebildumi pret pārsūdzēto tiesas spriedumu.

[5.1] Tiesa nepareizi tulkojusi Maksātnespējas likuma 94.panta ceturto daļu un nepamatoti secinājusi, ka naudas līdzekļi, kas atrodas maksātnespējīgā parādnieka valdījumā vai turējumā, nevar tikt uzskatīti par trešajai personai piederošu mantu Maksātnespējas likuma 94.panta izpratnē.

Maksātnespējas likuma 94.panta ceturtā daļa noteic vienīgi to, ka tiesiskais regulējums par trešajai personai piederošu mantu piemērojams arī attiecībā uz finanšu līdzekļiem un finanšu instrumentiem, kas kalpo kā finanšu nodrošinājums atbilstoši Finanšu nodrošinājuma likumam. Šai normai ir skaidrojošs raksturs un tā neparedz izņēmuma gadījumu, kad naudas līdzekļi var tikt atzīti par trešajai personai piederošu mantu. Konkrētajā strīdā, kur nav runa par finanšu nodrošinājumu, šī tiesību norma vispār nav piemērojama.

Maksātnespējas administrācija (šobrīd – Maksātnespējas kontroles dienests) ir skaidrojusi, ka naudas līdzekļus, kas maksātnespējas procesa laikā atrodas pie parādnieka bez jebkāda tiesiska pamata, nevar uzskatīt par parādnieka mantu, uz kuru vēršami kreditoru prasījumi, bet tā uzskatāma par trešajām personām piederošu mantu Maksātnespējas likuma 94.panta pirmās daļas izpratnē (sk. Maksātnespējas administrācijas skaidrojumi un atziņas 2015–2016.05, 21.lapa, pieejams: https://www.mkd.gov.lv/sites/mkd/files/data_content/maksatnespejas_administracijas_skaidrojumi_un_atzinas_2015_2016.05.pdf).

[5.2] Tiesa nepamatoti secinājusi, ka prasītājai, lai atgūtu tai piederošos naudas līdzekļus, bija jāiesniedz kreditora prasījums Maksātnespējas likumā noteiktajā kārtībā un termiņā. Persona, kas vēlas atgūt sev piederošu mantu (arī naudas līdzekļus), ir uzskatāma nevis par kreditoru, bet par trešo personu, un tai kreditora prasījums nav jāpiesaka. Trešajai personai ir tiesības prasīt tai piederošas mantas "nošķiršanu" no pārējās parādnieka mantas un tās atdošanu saskaņā ar Maksātnespējas likuma 94.pantu, pierādot savas tiesības uz to. Tieši administratoram ir pienākums, negaidot sevišķu tiesīgās personas atgādinājumu (jo likums tādu neparedz), no parādniekam piederošās mantas nošķirt trešo personu mantu un atdot to tiesīgajām personām.

[5.3] Tiesa nepareizi un pretrunīgi novērtējusi lietas apstākļus.

Tiesa ir atzinusi, ka tiesības uz strīdus naudas summas saņemšanu no Francijas nodokļu administrācijas ir bijušas gan prasītājai, gan atbildētājai.

Saskaņā ar tiesīgi noslēgta Sadarbības līguma 4.4.punktu no 2018.gada 3.augusta prasījuma tiesības pret Francijas nodokļu administrāciju par PVN atmaksu un īpašuma tiesības uz atgūstamajiem naudas līdzekļiem ir ieguvusi prasītāja, savukārt atbildētājai šādas tiesības vairs nav.

Sadarbības līguma 4.4.punkts nav apstrīdēts, ir spēkā esošs un izpildāms, neskatoties uz maksātnespējas procesa pasludināšanu. Fakts, ka naudas līdzekļi no prasītājas gribas neatkarīgu iemeslu dēļ ir nonākuši atbildētājas rīcībā, nemaina to, ka tie ir atgriežami prasītājai, ievērojot Maksātnespējas likuma 94.panta un citu normu noteikumus.

Atbildētāja, neatgriežot nepamatoti no Francijas nodokļu administrācijas saņemto naudu, ir netaisni iedzīvojusies.

[5.4] Ir konstatējams Civilprocesa likuma 427.panta pirmās daļas 2.punktā minētais gadījums, kad pirmās instances tiesas spriedums atceļams un lieta nododama jaunai izskatīšanai pirmās instances tiesā – pirmās instances tiesa lietu izskatījusi pārkāpjot procesuālo tiesību normas, kas noteic pienākumu paziņot trešajai personai (UAB "/Nosaukums C/") par lietas izskatīšanu rakstveida procesā, kā rezultātā aizskartas tās tiesības pilnvērtīgi piedalīties procesuālajās darbībās, aizstāvēt savas tiesības un likumīgās intereses.

Lietas materiālos vispār nav atrodama informācija par to, ka trešajai personai ir nosūtīti jebkādi dokumenti vai paziņojumi, līdz ar to ir pamats secinājumam, ka tā nav informēta par tiesvedību.

[6] MSIA "/Nosaukums B/" administratore savā rakstveida paskaidrojumā apelācijas sūdzību nav atzinusi, norādot iepriekšējos rakstveida paskaidrojumos jau norādītos un šādus apsvērumus.

[6.1] Tiesa ir pareizi novērtējusi lietas apstākļus un ir taisījusi pamatotu spriedumu par prasības noraidīšanu.

[6.2] Maksātnespējas likumā nav nevienas prasības pieteikumā norādītajiem faktiskajiem apstākļiem atbilstošas un piemērojamas tiesību normas, kuras ļautu atzīt naudas līdzekļus, kurus tiesiski saņēmis atbildētājs, par trešajām personām piederošu mantu.

[6.3] Pirmās instances tiesas sprieduma atcelšanai nav pamata, jo tiesa nav pieņēmusi lēmumu par trešās personas pieaicināšanu lietā, līdz ar to UAB "/Nosaukums C/" nav ieguvusi lietas dalībnieka – trešās personas – statusu.

M o t ī v u d a ļ a

[7] Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija, izvērtējusi pārsūdzētajā tiesas spriedumā un apelācijas sūdzībā norādītos argumentus, lietas dalībnieku rakstveida paskaidrojumus un lietai pievienotos rakstveida pierādījumus, atzīst, ka UAB "/Nosaukums A/" apelācijas sūdzība un prasība ir pamatotas šādu apsvērumu dēļ.

[7.1] Gadījumi, kad apelācijas instances tiesa neatkarīgi no apelācijas sūdzības motīviem ar lēmumu atceļ pirmās instances tiesas spriedumu un nosūta lietu jaunai izskatīšanai pirmās instances tiesā ir izsmeļoši uzskaitīti Civilprocesa likuma 427.panta pirmajā daļā. Viens no šādiem gadījumiem ir, ja apelācijas instances tiesa konstatē, ka tiesa lietu izskatījusi, pārkāpjot procesuālo tiesību normas, kas nosaka pienākumu paziņot lietas dalībniekiem par tiesas sēdes laiku un vietu (427.panta pirmās daļas 2.punkts).

Civilprocesa likuma 81.pants nosaka, ka trešā persona tiek pieaicināta vai pielaista piedalīties lietā saskaņā ar tiesas lēmumu. Tas nozīmē, ka persona, kuru lūdz pieaicināt lietā kā trešo personu, iegūst lietas dalībnieka statusu, ja tiesa ir pieņēmusi attiecīgu lēmumu.

Kā izriet no lietas materiāliem, pirmās instances tiesas tiesnesis ne 2020.gada 8.jūlijā, kad lēmis jautājumu par prasības pieteikuma pieņemšanu un lietas ierosināšanu, ne vēlāk nav pieņēmis lēmumu par UAB "/Nosaukums C/" kā trešās personas pieaicināšanu lietā, līdz ar to secināms, ka šī persona nav ieguvusi lietas dalībnieka statusu un procesuālās tiesības, t.sk., tiesības būt informētai par lietas izskatīšanu. No tiesneša 2020.gada 8.jūlija lēmuma, turpmāk veikto procesuālo darbību atspoguļojuma lietas materiālos un tiesas spriedumā norādītā izriet, ka lietā ir bijuši tikai divi dalībnieki – prasītāja un atbildētāja.

Ievērojot Civilprocesa likuma 229.panta noteikumus, kas regulē lēmuma pieņemšanu, un 81.panta noteikumus, kas regulē tiesas lēmuma pieņemšanu par trešās personas pieaicināšanu, secināms, ka tiesnesim bija rakstveidā jāizlemj prasītāja pieteikums par trešās personas pieaicināšanu, to apmierinot vai noraidot, sastādot motivētu lēmumu atsevišķa procesuālā dokumenta veidā, un Civilprocesa likumā noteiktā kārtībā informējot par to lietas dalībniekus, bet tiesnesis to nav darījis, tādējādi pārkāpjot civilprocesuālo tiesību normas. Minētā rezultātā, ņemot vērā, ka lieta, pamatojoties uz Covid-19 infekcijas izplatības pārvaldības likumu, tika izskatīta rakstveida procesā, lietas dalībniekiem varēja rasties pārliecība, ka UAB "/Nosaukums C/" ir ieguvusi trešās personas statusu.

Vienlaikus norādāms, ka minēto procesuālo tiesību normu pārkāpums saskaņā ar Civilprocesa likuma 427.pantu nav pamats sprieduma atcelšanai un lietas nosūtīšanai jaunai izskatīšanai pirmās instances tiesā.

Augstākā tiesa savā 2016.gada 6.oktobra lēmumā lietā Nr.SKC-2460/2016 (C32326114) ir norādījusi, ka nav pamata secināt, ka ir pārkāptas procesuālās normas par pienākumu paziņot par tiesas sēdes laiku un vietu, ja persona, kurai nav paziņots, nav ieguvusi lietas dalībnieka statusu.

[7.2] Lietā nav strīda par šā sprieduma 1.punktā norādītajiem faktiem, kas arī apstiprinās ar lietai pievienotajiem dokumentiem.

Lietā ir strīds par to, vai atmaksājamais PVN 66 177,41 EUR, ko Francijas nodokļu administrācija 2019.gada 24.aprīlī ir pārskaitījusi uz atbildētājas kontu, ir uzskatāma par prasītājas kā trešās personas mantu Maksātnespējas likuma 94.panta izpratnē un ir atdodama prasītājai.

[7.3] Prasītāja savas tiesības uz naudas līdzekļiem 66 177,41 EUR vērtībā pamato ar Sadarbības līguma 4.4.punktu, kas satur šādus noteikumus: finansētājs no brīža, kad tas no saviem līdzekļiem ir samaksājis atmaksājamo PVN summu klientam vai tā norādītajai juridiskajai personai, bez papildus vienošanās noslēgšanas iegūst pilnīgas un neatsaucamas tiesības pieprasīt visas summas, kas saņemamas no nodokļu administrācijas iestādēm, pamatojoties uz klienta iesniegtajiem rēķiniem par PVN atmaksu, un īpašuma tiesības uz attiecīgajām summām, savukārt klientam nav tiesību saņemt šīs summas.

Sadarbības līgums ne pilnībā, ne daļēji nav apstrīdēts, nav atzīts par spēkā neesošu, līdz ar to uzskatāms par tiesīgi noslēgtu un izpildāmu.

Sadarbības līguma 6.9.punktā noteikts, ka līgums tiek interpretēts, īstenots un izpildīts saskaņā ar Lietuvas Republikas likumu.

Izvērtējot Sadarbības līguma noteikumus, secināms, ka šis līgums pēc būtības ir faktoringa līgums Lietuvas Republikas Civilkodeksa 6.903.panta izpratnē. Minētā tiesību norma definē, ka faktoringa līgumā viena puse (finansētājs) nodod vai apņemas nodot otrai pusei (klientam) naudu un/vai sniegt finanšu pakalpojumus, kas saistīti ar naudas prasījumiem, apmaiņā pret klienta (kreditora) naudas prasījumu, kas saistīts ar preču pārdošanu, darbu veikšanu vai pakalpojumu sniegšanu trešajai personai (parādniekam), bet klients nodod vai apņemas nodot finansētājam naudas prasījumu pret parādnieku (finansēšana ar nosacījumu nodot naudas prasījumu) un samaksāt līgumā noteikto atlīdzību.

Sadarbības līguma 4.4.punkts nav pretrunā ar lietai pievienotajām Lietuvas Republikas Civilkodeksa normām, kas regulē faktoringa tiesiskās attiecības.

Saskaņā ar Lietuvas Republikas Civilkodeksa 6.905.pantu par faktoringa līguma priekšmetu, kuram sniedzams finansējums, var būt gan tāds naudas prasījums, kuram iestājies maksāšanas termiņš, gan nākotnes prasījums. Nododot nākotnes prasījumu, tas pāriet finansētājam tad, kad ir radušās tiesības pieprasīt no parādnieka līgumā norādītās naudas summas. Kodeksa 6.906.panta pirmā daļa nosaka, ka klients ir atbildīgs pret finansētāju par nodotā naudas prasījuma, kas ir līguma priekšmets, spēkā esamību, un 6.910.panta pirmā daļa paredz, ka, ja klienta finansēšana saskaņā ar faktoringa līgumu izpaužas kā naudas prasījuma pirkums no klienta, tad finansētājam, kas ir iegādājies šo prasījumu, ir tiesības uz visām summām, kuras viņš saņem no parādnieka, izpildot prasījumu.

Secināms, ka prasītājai no 2008.gada 3.augusta bija radušās ne tikai pilnīgas neatsaucamas prasījuma tiesības pret Francijas nodokļu administrāciju par PVN 66 177,41 EUR atgūšanu, bet arī īpašuma tiesības uz strīdus naudas summu, savukārt atbildētāja šo naudas summu saņēmusi bez tiesiska pamata.

[7.4] Maksātnespējas likuma 94.panta pirmā daļa nosaka, ka parādnieka mantā, uz ko vēršami kreditoru prasījumi, neietilpst parādnieka valdījumā vai turējumā esošā trešajām personām piederoša manta.

No Maksātnespējas likuma 92.panta, kas regulē parādnieka mantu, un 94.panta, kas regulē trešajām personām piederošu mantu, neizriet, ka visi parādnieka bankas kontā esošie naudas līdzekļi ietilpst parādnieka mantas sastāvā un nekādā gadījumā nevar tikt atzīti par trešajai personai piederošu mantu. No likuma 92.panta izriet, ka par parādnieka mantu uzskatāmi parādniekam piederošie naudas līdzekļi, naudas līdzekļi, kas tiesiski atgūti vai tiesiski iegūti, atsavinot parādnieka mantu. Līdz ar to nav nekāda pamata secinājumam, ka naudas līdzekļi, kas kļūdaini un bez jebkāda tiesiska pamata iemaksāti parādnieka bankas kontā, nevar tikt atzīti par trešajai personai piederošu mantu Maksātnespējas likuma 94.panta izpratnē.

Maksātnespējas likumā nav noteikta kārtība, kādā trešā persona var atgūt tai piederošo mantu, t.sk., naudas līdzekļus, bet, tulkojot likuma 94.pantu, secināms, ka trešajai personai, kas nav uzskatāma par kreditoru, nav jāpiesaka kreditora prasījums par tai piederošās mantas atdošanu. No likuma 94.panta otrās daļas pat izriet, ka pašam administratoram ir jāuzaicina trešā persona pārņemt savu mantu.

Kā to pareizi norādījusi prasītāja, šāds viedoklis par Maksātnespējas likuma 92., 94.panta tulkojumu ir izteikts arī juridiskajā literatūrā (sk. Maksātnespējas administrācijas skaidrojumi un atziņas 2015–2016.05, 21.lapa, pieejams: https://www.mkd.gov.lv/sites/mkd/files/data_content/maksatnespejas_administracijas_skaidrojumi_un_atzinas_2015_2016.05.pdf). Augstākā tiesa 2016.gada 7.jūlija rīcības sēdē ir nolēmusi atteikt ierosināt kasācijas tiesvedību par Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2015.gada 30.septembra spriedumu, ar kuru atzīts, ka nauda, ko banka kļūdaini, bez jebkāda tiesiska pamata iemaksājusi parādnieka bankas kontā, ir uzskatāma nevis par parādnieka mantu, bet par bankai kā trešajai personai piederošu mantu, kas nevar tikt izmantota kreditoru prasījumu apmierināšanai, un ka trešajai personai ir tiesības atgūt šo naudu (sk. Augstākās tiesas rīcības sēdes 2016.gada 7.jūlija lēmumu lietā Nr.SKC-1468/2016 (C28405713).

[7.5] Ņemot vērā minēto, prasība ir pilnīgi apmierināma.

[7.6] Pirmās instances tiesa nav pareizi tulkojusi Maksātnespējas likuma normas un nepamatoti secinājusi, ka atbildētājai bija tiesisks pamats saņemt no Francijas nodokļu administrācijas PVN 66 177,41 EUR, kā rezultātā taisījusi nepamatotu spriedumu par prasības noraidīšanu.

[7.7] Apmierinot apelācijas sūdzību un prasību, no atbildētājas saskaņā ar Civilprocesa likuma 41.panta pirmo daļu piespriežami prasītājas samaksātie tiesas izdevumi: valsts nodeva par prasības pieteikumu 1873,53 EUR, valsts nodeva par apelācijas sūdzību 1873,53 EUR, ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 5,27 EUR, kopā 3752,33 EUR.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 204.[1] pantu nosakāms, ka spriedums labprātīgi izpildāms 10 dienu laikā no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

R e z o l u t ī v ā d a ļ a

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 432. – 434.pantu, 454.panta pirmo, otro daļu Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija

n o s p r i e d a

Lietuvas Republikā reģistrētās UAB "/Nosaukums A/" prasību pret maksātnespējīgo SIA "/Nosaukums B/" pilnīgi apmierināt.

Atzīt, ka naudas līdzekļi 66 177,41 EUR vērtībā, ko maksātnespējīgā SIA "/Nosaukums B/" 2019.gada 24.aprīlī saņēmusi no Francijas nodokļu administrācijas kā atmaksājamo pievienotās vērtības nodokli, ir UAB "/Nosaukums A/" manta.

Piedzīt no maksātnespējīgās SIA "/Nosaukums B/", reģistrācijas Nr./reģistrācijas numurs/, par labu Lietuvas Republikā reģistrētajai UAB "/Nosaukums A/", reģistrācijas Nr./reģistrācijas numurs/, naudas summu 66 177,41 EUR un tiesas izdevumus 3752,33 EUR, kopā 69 929,74 EUR. Minētā naudas summa iemaksājama Lietuvas Republikā reģistrētās UAB "/Nosaukums A/" bankas kontā Nr./konta numurs/.

Spriedums labprātīgi izpildāms 10 dienu laikā no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Spriedumu var pārsūdzēt kasācijas kārtībā Augstākajā tiesā 30 dienu laikā no sprieduma pasludināšanas dienas, kasācijas sūdzību iesniedzot Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijā un samaksājot drošības naudu 300 EUR. Drošības nauda iemaksājama Valsts kases kontā Nr.LV83TREL8280010000000, norādot, ka saņēmējs ir Augstākā tiesa, iemaksas mērķis – drošības nauda par kasācijas sūdzību civillietā Nr.C33406320.

Tiesnese S.Krūmiņa

Tiesnese Dz.Zvaigznekalna-Žagare

Tiesnesis A.Dundurs